

เรียกประกันทัณฑ์บน

ลักษณะของการเรียกประกันทัณฑ์บน การเรียกประกันทัณฑ์บน เป็นมาตรการในการป้องกันการกระทำความผิดอย่างหนึ่ง ที่ให้ศาลมีอำนาจใช้แม้ยังไม่มีอาการกระทำความผิดเกิดขึ้น แต่มีพฤติการณ์อันควรเชื่อว่า จะมีการกระทำให้เกิดอันตรายต่อบุคคลหรือทรัพย์สินของบุคคลอื่น วิธีการเรียกประกันทัณฑ์บนนั้น ศาลจะเรียกผู้ที่ศาลเชื่อว่าจะก่อเหตุร้ายแก่บุคคล หรือทรัพย์สินของบุคคลอื่นมาทำสัญญาต่อศาล โดยให้คำมั่นว่าจะไม่ก่อเหตุร้ายดังกล่าวขึ้นภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด และศาลจะกำหนดวงเงินไว้เพื่อศาลจะเรียกให้ผู้นั้นชำระ ถ้าได้ก่อเหตุร้ายขึ้น ทั้งนี้ศาลจะเรียกให้มีประกันด้วย หรือไม่ก็ได้

การเรียกประกันทัณฑ์บนนี้เคยมีบัญญัติไว้ในกฎหมายลักษณะอาญา มาตรา 30 แต่ในขณะนั้นยังถือว่าเป็นโทษชนิดหนึ่ง เพราะยังไม่มีการแยกโทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัยออกจากกัน เช่น ในประมวลกฎหมายอาญา และเนื่องจากปัจจุบันนี้ การเรียกประกันทัณฑ์บนไม่ใช่โทษ เป็นเพียงวิธีการเพื่อความปลอดภัยชนิดหนึ่ง ซึ่งใช้ได้ แม้ไม่มีอาการกระทำความผิดขึ้น แต่กฎหมายบัญญัติให้พนักงานอัยการฟ้องขอให้ศาลเรียกประกันทัณฑ์บนได้ จึงอาจทำให้เกิดปัญหาว่าจะทำการสอบสวนฟ้องร้องได้หรือไม่ เพราะตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้น จะมีการสอบสวนฟ้องร้องได้ ก็ต่อเมื่อมีข้อหาว่ามีการกระทำความผิดเกิดขึ้น ดังนั้น พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ.2499 มาตรา 7 จึงบัญญัติให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับเกี่ยวกับวิธีการเพื่อความปลอดภัย เรื่องการเรียกประกันทัณฑ์บน เสมือนเช่นความผิดอาญา จึงทำให้สามารถสอบสวนฟ้องร้องได้

หลักเกณฑ์การที่ศาลจะเรียกประกันตัวขึ้น

มาตรา 46 "ถ้าความปรากฏแก่ศาลตามข้อ เสนอของพนักงาน อัยการว่า ผู้ใดจะก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่นก็ดี ในการพิจารณาคดีความผิดใด ถ้าศาลไม่ลงโทษผู้ถูกฟ้องแต่มีเหตุอันควร เชื่อว่าผู้ ถูกฟ้องน่าจะก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายแก่บุคคล หรือทรัพย์สินของผู้อื่นก็ดี ให้ ศาลมีอำนาจที่จะสั่งผู้นั้นให้ทำทัณฑ์บนโดยกำหนดจำนวนเงินไม่เกินกว่าห้าพันบาท ว่าผู้นั้นจะไม่ก่อเหตุดังกล่าวแล้วตลอดเวลาที่ศาลกำหนด แต่ไม่เกินสองปี และจะ สั่งให้มีประกันด้วยหรือไม่ก็ได้

ถ้าผู้นั้นไม่ยอมทำทัณฑ์บน หรือหาประกันไม่ได้ ให้ศาลมีอำนาจสั่ง กักขังผู้นั้นจนกว่าจะทำทัณฑ์บนหรือหาประกันได้ แต่ไม่ให้กักขังเกินกว่าหกเดือน หรือจะสั่งห้ามผู้นั้นเข้าในเขตกำหนดตามมาตรา 45 ก็ได้

การกระทำของเด็กที่มีอายุยังไม่เกินสิบเจ็ดปี มิให้อยู่ในบังคับแห่ง บทบัญญัติตามมาตรา ๓๖"

การที่ศาลจะเรียกประกันตัวขึ้นได้ มี 2 วิธี คือ

1. พนักงานอัยการฟ้องขอให้ศาล เรียกประกันตัวขึ้น โดยมีข้อหาว่าผู้ถูกฟ้อง จะก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น เป็นกรณีที่ถูกฟ้องยังไม่ได้กระทำความผิด จึงไม่เป็นการฟ้องว่าผู้นั้นได้กระทำความผิด เพียงแต่เสนอให้ศาลทราบว่าผู้นั้นจะก่อเหตุร้ายดังกล่าว และขอให้ศาลเรียกประกันตัวขึ้นผู้นั้น ถ้าศาลเชื่อว่าเป็นความจริงตามข้อ เสนอของพนักงานอัยการ ศาลอาจสั่งเรียกประกันตัวขึ้นได้ วิธีการที่ 1 นี้ เป็นอำนาจของ พนักงานอัยการโดยเฉพาะ ผู้เสียหายหรือผู้ที่ได้รับความเสียหายจะฟ้องโดยอาศัยวิธีนี้ได้ ตัวอย่างเช่น ก.ทราบว่า ข.กำลังชักชวนเพื่อนจะเข้ามาลักพาบุตรของ ก. ไปเรียกค่าไถ่ ก.จึง

ไปแจ้งความให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดี พนักงานสอบสวนจะส่งสำนวนให้พนักงานอัยการฟ้อง ข. ให้ศาลเรียกประกันตัวชั้นก็ได้ แต่ ก.จะฟ้องเองไม่ได้

2. ศาลสั่งตัวเองโดยไม่ต้องมีคำขอ แต่จะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

2.1 มีการฟ้องว่าจำเลย ได้กระทำความผิดฐานใดฐานหนึ่ง และขอให้ศาลลงโทษ ซึ่งโจทก์อาจเป็นพนักงานอัยการ หรือ ผู้เสียหายก็ได้

2.2 คดีนั้นศาลไม่ลงโทษผู้ถูกฟ้อง ซึ่งการไปลงโทษผู้ถูกฟ้องนี้อาจเนื่องจากข้อเท็จจริงในทางพิจารณายังฟังไม่ได้ว่า จำเลยกระทำผิดจริงตามฟ้อง เช่น ฟ้องว่าจำเลยพยายามลักทรัพย์ แต่ในทางพิจารณาศาลฟังข้อเท็จจริงว่า จำเลยยังไม่ได้ลงมือกระทำ จึงไม่เป็นความผิด แม้ยื่นพยายาม ศาลต้องพิพากษายกฟ้อง หรืออาจเป็นกรณีศาลฟังได้ว่า จำเลยกระทำผิดจริง แต่มีเหตุยกเว้นโทษ ศาลจึงไม่ลงโทษผู้ถูกฟ้อง เช่น สามีลักทรัพย์ภริยา หรือ ภริยาลักทรัพย์สามี กฎหมายยกเว้นโทษ ศาลก็ต้องยกฟ้องเช่นกัน แต่ถ้าเป็นเรื่องที่ศาลลงโทษจำเลย หรือให้รอการลงโทษไว้ ย่อมไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามข้อนี้ ศาลจะเรียกประกันตัวชั้นไม่ได้

2.3 ศาลเห็นมีเหตุอันควรเชื่อว่า ผู้ถูกฟ้องจะก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายต่อบุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น เหตุร้ายนี้ไม่จำกัดจะเป็นเหตุร้ายใด ๆ ก็ได้ ที่จะมีผลเป็นอันตรายต่อบุคคล หรือทรัพย์สินของผู้อื่น แต่เหตุร้ายที่จะก่อขึ้น ต้องมุ่งหมายกระทำภายในไม่เกิน 2 ปี เพราะศาลมีอำนาจกำหนดระยะเวลาเรียกประกันตัวชั้นได้เพียงไม่เกิน 2 ปี (ฎีกาที่ 416/2490)

เมื่อเข้าหลักเกณฑ์ทั้ง 3 ประการข้างต้นนี้แล้ว ศาลอาจสั่งเรียกประกันตัวชั้นได้ การเรียกประกันตัวชั้น กฎหมายห้ามศาลสั่งใช้กับบุคคลที่อายุยังไม่เกิน 17 ปี อายุไม่เกิน 17 ปีนี้ถือเอาขณะที่มีการกระทำอันจะเป็นเหตุให้ศาลเรียกประกันตัวชั้นได้ ไม่ถือเอาขณะศาลจะสั่ง เพราะกฎหมายใช้คำว่า "การกระทำของเด็กที่มีอายุยังไม่เกิน 17 ปี มิให้อยู่ในบังคับแห่งบทบัญญัติความอาชราณ"

วิธีการเรียกประกันตัวประกัน การเรียกประกันตัวประกันนั้น ศาลอาจเรียกแต่ตัวประกัน
ก็ได้ หรือจะเรียกทั้งประกันและตัวประกันก็ได้

การเรียกตัวประกัน คือการที่ศาลสั่งให้ผู้ต้องหาสัญญาตัวประกันให้แก่ศาลว่าจะไม่ก่อ
เหตุร้ายให้เกิดอันตรายต่อบุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่นตลอดระยะเวลาที่ศาลจะกำหนดไว้ใน
ตัวประกัน ซึ่งไม่เกิน 2 ปี และศาลจะกำหนดไว้ด้วยว่าถ้าผู้ต้องหาก่อเหตุร้ายดังกล่าวขึ้นภายในเวลา
กำหนด ศาลมีอำนาจเรียกให้ผู้ต้องหาชำระเงินต่อศาลได้ภายในวงเงินที่ศาลกำหนด ซึ่งต้องไม่เกิน
5,000 บาท

การเรียกประกันตัวประกัน ก็คือ การที่ศาลสั่งทำสัญญาตัวประกัน พร้อมทั้งเรียกให้มี
การค้ำประกันสำหรับการชำระเงิน ตามตัวประกันอีกชั้นหนึ่ง ซึ่งอาจเรียกให้นำเงินหรือหลักทรัพย์
มาวางเป็นประกัน หรืออาจให้มีบุคคลอื่นมาค้ำประกันก็ได้

บทบังคับของการเรียกประกันตัวประกัน กฎหมายได้บัญญัติบทบังคับของการเรียกประกัน
ตัวประกันไว้ 2 ระยะ คือ

1. บทบังคับเมื่อไม่ยอมทำตัวประกัน หรือหาประกันไม่ได้ เมื่อศาลสั่งเรียก
ประกันตัวประกันแก่ผู้ใด แต่ผู้ใดไม่ยอมทำตัวประกันก็ดี หรือยอมทำตัวประกันแล้ว แต่ศาลสั่งให้มีประกัน
ด้วย แต่ผู้ใดหาประกันมาให้ศาลไม่ได้ มาตรา 46 วรรคสอง ให้ศาลมีอำนาจสั่งอย่างหนึ่ง
อย่างใด ในสองอย่างนี้ คือ

1.1 สั่งให้กักขังผู้ต้องหาจนกว่าจะทำตัวประกัน หรือหาประกันได้แล้วแต่กรณี
แต่ไม่ให้กักขังเกินกว่า 6 เดือน หรือ

1.2 สั่งห้ามผู้ต้องหาเข้าเขตกำหนดตามมาตรา 45

2. บทบังคับเมื่อผิดหัตถ์บน วิธีบังคับเมื่อผิดหัตถ์บน มีบัญญัติไว้ในมาตรา

47 ดังนี้

มาตรา 47 "ถ้าผู้ทำหัตถ์บนตามความในมาตรา 46 กระทำผิดหัตถ์บน ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นชำระเงินไม่เกินจำนวนที่กำหนดไว้ในหัตถ์บน ถ้าผู้นั้นไม่ชำระให้นำบทบัญญัติในมาตรา 29 และ 30 มาใช้บังคับ"

ดังนั้น ถ้าผู้ทำหัตถ์บนได้ไปก่อเหตุร้าย ตามที่ระบุไว้ในหัตถ์บนภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นชำระเงินไม่เกินจำนวนที่กำหนดไว้ในหัตถ์บน เช่นทำหัตถ์บนกำหนดจำนวนเงินไว้ 3,000 บาท ศาลอาจเรียกให้ชำระ 1000 บาทก็ได้ ทรัพย์ใดที่ศาลยังเรียกให้ชำระเงินไม่ครบตามจำนวนที่ระบุไว้ในหัตถ์บน หัตถ์บนนั้นก็ยังคงมีผลผูกพันต่อไปจนกว่าจะสิ้นสุดระยะเวลาที่กำหนด ถ้าผู้ทำหัตถ์บนไม่ยอมชำระเงินตามที่ศาลสั่ง ศาลมีอำนาจบังคับเช่นเดียวกับการบังคับโทษปรับ เช่น ถูกยึดทรัพย์สินอื่นมาใช้หรืออาจถูกกักขังแทน คุกอัตรา 70 บาทต่อ 1 วัน เป็นต้น แต่การเอาวิธีบังคับค่าปรับตามมาตรา 29 และมาตรา 30 นี้ใช้บังคับเฉพาะกับผู้ทำหัตถ์บนเท่านั้น จะบังคับกับผู้ทำสัญญาค้ำประกันไม่ได้ ต้องบังคับตามกฎหมายวิธีพิจารณาความ

อนึ่ง การพิจารณาว่ากระทำผิดหัตถ์บนหรือไม่ ต้องพิจารณาจากหัตถ์บนว่าห้ามมิให้ก่อเหตุร้ายชนิดใดบ้าง ถ้าผู้ทำหัตถ์บนก่อเหตุร้าย ขึ้นมาแต่ไม่ใช่ที่ระบุไว้ในหัตถ์บน จะถือว่ากระทำผิดหัตถ์บนไม่ได้ เช่น ทำหัตถ์บนห้าม ก.ทำร้าย ข. แต่ปรากฏว่า ภายในระยะเวลาที่กำหนด ก.ไปลักทรัพย์ ค. กรณีนี้ไม่ถือว่ากระทำผิดหัตถ์บน นอกจากนั้น ความรับผิดชอบในทางอาญา เมื่อก่อเหตุร้ายขึ้นมานั้น เป็นคนละเรื่องกับการต้องชำระเงินตามคำสั่งศาล เมื่อกระทำผิดหัตถ์บน กล่าวคือ ถ้าการก่อเหตุร้ายนั้นเป็นการกระทำผิดอาญา ผู้นั้นจะต้องได้รับโทษ และต้องถูกบังคับให้ชำระเงินด้วย